

Na osnovu člana 38. Statuta Bowling saveza Srbije, Upravni odbor Bowling saveza Srbije na sednici održanoj 23.11.2023. godine usvojio je

OPŠTI KODEKS PONAŠANJA

POVELJA PRAVA MLADIH SPORTISTA

Pravo da se bave sportom

Pravo da se bave sportom na nivou koji je u skladu sa nivoom zrelosti i sposobnosti svakog deteta

Pravo da ih vode kvalifikovani odrasli stručnjaci

Pravo da se sportom bave u zdravoj i bezbednoj sredini

Pravo da učestvuju u rukovođenju i odlučuju o svom bavljenju sportom

Pravo da se sportom bave kao deca, a ne kao odrasli

Pravo na odgovarajuću pripremu za bavljenje sportom

Pravo na podjednake šanse u borbi za uspeh

Pravo da se prema njima postupa sa poštovanjem i dostojanstvom

Pravo na zabavu u sportu

Pravo na zakonsku zaštitu protiv dopinga, svih vrsta zlostavljanja i zloupotreba

Upoznao sam se sa Poveljom mladih sportista i obećavam da ću je kao trener/funkcioner/sudija/roditelj/novinar u omladinskom sportu poštovati i u potpunosti slediti.

KODEKS PONAŠANJA SPORTISTA

Sve sportiste, trenere, sudije, roditelje i gledaoce tretiraću sa dostojanstvom i uvažavanjem. Sa njima ću komunicirati učtivo i sa poštovanjem koristeći prikladan rečnik i ton. Neću se rugati, koristiti nepristojne gestove ili razmetljiva slavlja koja ponižavaju druge sportiste.

Kontrolisaću svoj temperament. Neću provocirati protivnike, sudije i navijače. Na svakom treningu i takmičenju demonstriraću sportsko ponašanje, dobar karakter i fer plej i na taj način potsticati sportpersonšip kod mojih saigrača, trenera, sudija i roditelja.

Prema svim osobama ponašaću se fer, bez obzira na njihov pol, etničko poreklo, rasu, religiju ili seksualnu orijentaciju.

Neću pribavljati, koristiti ili dozvoljavati upotrebu duvana ili alkoholnih pića, rekreativnih droga, odnosno doping sredstava za poboljšavanje izvođenja i mentalne budnosti.

Sarađivaću sa medicinskim osobljem u njihovom nastojanju da brinu o mom zdravlju i dobrobiti.

Na svaki trening, takmičenje i sastanak dolaziću na vreme, a moje kašnjenje ili izostanak biće opravdani jedino u slučaju bolesti ili drugih nepredviđenih okolnosti.

Nastojaću da budem što bolji sportista, tako što ću adekvatno trenirati, pravilno se hraniti, slušati svoje trenere i od njih učiti.

Trudiću se da u školi pružim svoj maksimum.

Igraću (nastupaću) poštujući sportska pravila, ponašaću se sportski i dostojanstveno kako u pobedi,tako i u porazu.

Biću pošten/a. Neću lagati, varati i krasti.

Biću učtiv/a, neću se tući, niti uništavati imovinu drugih.

Daću sve od sebe da igram – nastupam sigurno, kako ne bih povredio sebe ili druge sportiste.

Poštovaću dostojanstvo drugih tako što ih neću, na bilo koji način, uznemiravati ili zlostavljati.

Odbiću i prijaviti svakoga ko traži neprimerne usluge ili primenjuje represiju za odbijanje takvih ponuda.

Štitiću integritet takmičenja (meča) – neću učestvovati u sportiskim kladenjima i „nameštanjima rezultata“, izbegavaću svaki kontakt sa onima koji to čine.

Podjednako ću se zalagati za sopstveni uspeh i uspeh svoga tima, jer je uspeh mog tima istovremeno i moj uspeh.

Ohrabrivaću i pomagati mojim klupskim drugovima da postanu što bolji sportisti i što bolji ljudi. Zaslužujem da se sportom bavim u bezbednoj sredini, sredini bez droge, alkohola i duvana.

Zaslužujem da mi bavljenje sportom pruži šansu da učim životno vredne veštine, da mi u sportu bude zabavno i da u njemu uživam.

ETIČKI KODEKS TRENERA I NASTAVNIKA FIZIČKOG VASPITANJA

Uvek ću biti svestan da imam ogroman uticaj na vaspitanje mladih sportista i zato nikada vrednost pobeđe neću staviti iznad vrednosti izgradnje visokih ideala karaktera.

Nikada neću zaboraviti da se mladi ljudi sportom bave zbog zadovoljstva, ljubavi i učenja, a pobeđe je samo deo tog procesa. Zato će osnovno načelo moje trenerske filozofije biti: „Sportista je primaran – pobeđe je sekundarna“.

Podržavaću čast i dostojanstvo ove plemenite profesije. U svim ličnim kontaktima sa sportistima i učenicima koje treniram, sa protivničkim igračima, stručnjacima i članovima uprava, sudijama, sportskim i školskim službenicima, drugim zvaničnim licima, medijima i javnošću – trudiću se da pružim primer najvišeg etičkog i moralnog ponašanja.

Imaću aktivnu ulogu u prevenciji zloupotrebe droga, alkohola i duvana. Kada sam u kontaktu sa mladim sportistima izbegavaću korišćenje alkohola i duvana.

Dobro ću proučiti i ovladati pravilima takmičenja i preneti ih članovima svoga tima. Neću tražiti priliku, niti dozvoljavati drugima, da na bilo koji način zaobilaze slovo i duh tih pravila.

Trudiću se da svojim pozitivnim primerom i uticajem podstičem sportsko ponašanje gledalaca neposrednim radom u udruženjima navijača, ljubiteljima kluba i sportskim službenicima.

Neću praviti pozitivne i negativne komentare o gledaocima, niti im se ulagivati kada oni vređaju protivničke igrače, trenere ili funkcionere, tj. ne ponašaju se fer i sportski.

Uvažavaću i podržavati sudije na utakmicama. Igrače i gledaoce neću podsticati protiv sudija ili na bilo koji drugi način izazivati kod svojih ni kod protivničkih igrača, a posebno kod gledalaca, verbalno ili bilo koje drugo nasilje. Neću javno kritikovati sudije ili igrače. Svoje eventualno nezadovoljstvo ili prigovor izraziću u formi koja je predviđena pravilnicima takmičenja.

Pre svakog meča, sa trenerom protivničkog tima razmeniću srdačne pozdrave, kako bih postavio korektan ton za događanja tokom i posle utakmice.

Neću vršiti pritisak na članove škole ili kluba da učenicima sportistima daju posebne privilegije i povlastice.

Poštovaću dostojanstvo svojih sportista. Neću ih seksualno, niti na bilo koji drugi način (verbalno, fizički) uznemiravati i zlostavljati.

Nastojaću da svaki fizički kontakt sa mladim sportistima bude u skladu sa situacijom i nepohodan za pravilno učenje i razvoj njihovih sportskih veština.

Trudiću se da vreme koje sportisti provedu sa mnom za njih bude pozitivno iskustvo. Izbegavaću favorizovanja pojedinih sportista, jer svi mladi ljudi zaslužuju podjednake šanse u borbi za uspeh. Daću sve od sebe da svojim sportistima omogućim bezbedne uslove za trening i takmičenje, da organizujem treninge koji su za njih korisni, zabavni i izazovni.

Obećavam da ću savladati osnovne principe pružanja prve pomoći povređenim sportistima i da ću posebno oprezno i pažljivo (u skladu sa preporukama lekara) postupati sa bolesnim i povređenim

sportistima ne rizikujući njihov prerani povratak u trenažni i takmičarski proces.

Trudiću se da budem dobar model za moje sportiste, da moje ponašanje bude primer za emocionalnu kontrolu, sportspersonšip, fer plej, visoke moralne standarde, pobeđivanje bez likovanja, prihvatanje poraza sa dostojanstvom i bez prigovora.

Nastojću da moj pristup treniranju bude pozitivan, da što više koristim nagrade, pohvale i ohrabrenja kako bih razvijao i održavao poželjna ponašanja i motivisao svoje sportiste da postanu dobri i karakterni ljudi.

Poštovaću prava, dostojanstvo i ličnost svih mojih sportista, bez obzira na njihov pol, sposobnosti, rasnu, versku ili kulturnu pripadnost.

Poštovaću osnovna načela Povelje prava mladih sportista. Trudiću se da sve svoje stručne i ljudske potencijale stavim u službu opšte dobrobiti, fizičkog, mentalnog i emocionalnog zdravlja svojih sportista.

KODEKS PONAŠANJA RODITELJA U SPORTU

Uvek ću imati na umu da deca učestvuju u sportu zbog sopstvenog, a ne našeg (roditeljskog) zadovoljstva.

Svoje dete ću ohrabrivati da se bavi sportom, ali ne i prisiljavati.

Emocionalnu i fizičku dobrobit svoga deteta uvek ću staviti ispred lične želje za pobedom.

Svom detetu ću pružiti podršku i ohrabrenje, bez obzira da li pobeđuje ili gubi.

Svoje dete ću ohrabrivati da poštuje sportska pravila i sudijske odluke, da demonstrira dobar karakter, fer plej i poštovanje svih učesnika u sportu, a ne da krši pravila, namerno povređuje druge ili se ponaša nasilnički i nesportski.

Tokom takmičenja – utakmice, biću među gledaocima.

Neću savetovati trenera kako da vodi trening.

Neću praviti uvredljive komentare na račun trenera, sudija ili roditelja protivničkog tima.

Neću pokušavati da treniram svoje dete tokom takmičenja.

Na treninge i utakmice neću dolaziti pijan, niti ću tokom njih konzumirati alkoholna pića.

Bodriću svoje dete i njegov tim, ali ću pozdraviti i dobre poteze protivnika.

Pokazaću interesovanje, entuzijazam i podršku svome detetu – neću ga kažnjavati, kinjiti i ponižavati, ukoliko ne ostvari vrhunske rezultate. Daću sve od sebe da sport za moje dete bude zabavan, izvor pozitivnog iskustva i mesto za učenje.

Kontrolisaću svoje emocije. Uvek ću imati na umu da je to sport i takmičenje dece i mladih, a ne odraslih sportista.

Uvek ću pružati podršku, zahvalnost i pomoć trenerima, volonterima i ostalim zvaičnicima kluba koji organizuju takmičenja, vode treninge i brinu o našoj deci.

Insistirću da se moje dete sportom bavi u bezbednoj i zdravoj sredini i u sredini bez droge, alkohola i duvana, a sam ću se uzdržavati od njihovog korišćenja na svim sportskim događajima u kojima učestvuju mladi sportisti.

Zahtevaću da trener moga deteta bude stručno obučen za posao i odgovornosti trenera dece i mladih, da je prihvatio i da podržava Etički kodeks trenera i povelju Prava mladih sportista.

Poštovaću pravo, dostojanstvo i ličnost svih mladih sportista bez obzira na njihov pol, sposobnosti, nacionalnu, rasnu, versku ili kulturnu pripadnost.

KODEKS PONAŠANJA SPORTSKIH FUNKCIONERA

Uključiću mlade ljude u proces planiranja, rukovođenja, procene i odlučivanja u vezi njihove sportske aktivnosti

Svim mladim ljudima pružiću jednake šanse da učestvuju u sportu.

Stvoriću mogućnost da svi mladi ljudi učestvuju u sportu, ne samo kao takmičari, već i kao treneri, sudije, službenici itd.

Osiguraću da oprema, raspored treninga, pravila i trajanje takmičenja budu prilagođeni uzrastu, sposobnostima i nivou zrelosti mladih sportista.

Obezbediću kvalitetan nadzor i uputstva za mlade sportiste.

Uvek ću imati na umu da se mladi ljudi sportom bave zbog zabave i lične dobrobiti. Zato neću dozvoliti da se u takmičenjima mladih prenaglašava važnost pobjeda, plasmana i nagrada. Trenere i ostale koji rade sa mladim sportistima uvek ću potsećati da je „Dete primarno, a pobjeda sekundarna“.

Pomoći ću trenerima i sudijama da potenciraju važnost odgovarajućeg ponašanja sportista i važnost razvoja veština, kao i da svoje treniranje i suđenje podignu na viši nivo.

Osiguraću da svi učesnici u sportu ističu važnost fer pleja i sportskog ponašanja, a ne pobjede po svaku cenu.

Obezbediću da specifične kodekse ponašanja dobiju sudije, publika, roditelji, treneri, igrači i mediji; podstiću ih i ohrabrivati da ih se pridržavaju.

Svestan sam da mladim ljudima predstavljam model i uzor za identifikaciju, pa zato moje ponašanje i komentari, u svakom trenutku i na svakom mestu, treba da budu pozitivni i podržavajući.

Podržaću sprovođenje Nacionalne strategije omladinskog sporta.

Svim učesnicima u dečijem i omladinskom sportu staviću do znanja da je svaka zloupotreba mladih sportista neprihvatljiva (zabranjena) i da će biti strogo sankcionisana.

Poštovaću prava, dostojanstvo i ličnu vrednost svakog mladog sportiste bez obzira na njegov pol, sposobnosti, rasu, nacionalnu, versku ili kulturnu pripadnost.

Obavezujem se da će sve moje stručne, programske i organizacione aktivnosti koje obavljam kao funkcioner Kluba ili Saveza biti u skladu sa osnovnim načelima „Povelje prava mladih sportista“.

ETIČKI KODEKS SPORTSKIH SUDIJA

Kao sudija na sportskim takmičenjima neću imati nikakve druge obaveze ili interese osim nepristrasnog i fer suđenja. Sve odluke u igri koje su zasnovane na ličnim predrasudama za sudije su nepoštene i neprihvatljive.

Izbegavaću sve što može da dovede do sukoba interesa, osim onog što je realno i očigledno. Izbegavaću poklone, usluge, specijalne tretmane, privilegije, zaposlenje i lične odnose sa klubom ili timom koji mogu kompromitovati opaženu nepristrasnost.

Druge sudije tretiraću sa profesionalnim dostojanstvom i učtivošću, neću ih javno kritikovati i osuđivati, svestan da nije prihvatljivo javno ih kritikovati.

Svestan sam svoje odgovornosti i obaveze da se kontinuirano usavršavam, da ovladam novim pravilima i propisima, mernom tehnikom i opremom koja je u funkciji upravljanja igrom. Odgovoran sam za tačno predstavljanje svojih kvalifikacija i sposobnosti kada konkuriram i prihvatam sudijske zadatke.

Kao sportski sudija štitiću javnost (navijače, službenike, trenere, igrače i druge) od neodgovarajućeg ponašanja i trudiću se da iz svog amaterskog i profesionalnog suđenja eliminišem sve postupke koji me mogu diskreditovati.

Neću uzimati udela u postupcima koji su smišljeni da na nefer način ograniče ili zabrane suđenje, sudijske zadatke ili članstvo u udruženju. Ovo uključuje i izbor na rukovodeće pozicije koji se oslanja na ekonomske faktore, rasu, veroispvest, boju kože, starost, pol, fizički hendikep, državno ili nacionalno poreklo.

(Izvor: Nacionalno udruženje sportskih sudija USA)

ETIČKI KODEKS SPORTSKIH SUDIJA U OMLADINSKOM SPORTU

Pravila i propise suđenja uskladiću sa nivoom veština i potreba mladih sportista.

Pohvaljivaću i bodiću sve učesnike.

Kada donosim odluke biću dosledan, objektivan i pravičan.

Osudiću svako nesportsko ponašanje i promovisaću poštovanje svih protivnika.

Naglašavaću duh igre, pre nego greške.

Promovisaću i podsticati promene pravila koje mogu dovesti do većeg zadovoljstva i zabave mladih sportista.

Ponašaću se sportski – dela govore više od reči.

Biću u toku sa najnovijim pravilima suđenja i principima rasta i razvoja mladih sportista.

Uvek ću imati na umu da mladim sportistima predstavljam primer. Moje ponašanje i komentari biće uvek pozitivni i podržavajući.

Bezbednost i dobrobit svi učesnika za mene je imperativ.

Sve sportiste tretiraću podjednako (fer), bez obzira na njihov pol, sposobnosti, kulturu, versku, rasnu i nacionalnu pripadnost.

KODEKS PONAŠANJA GLEDALACA

Kao gledalac uvek ću imati u vidu da se mladi ljudi bave sportom i takmiče zbog sopstvene zabave, uživanja i dobrobiti, a ne zbog mog zadovoljstva.

Aplaudiraću dobrim akcijama i potezima svih sportista i timova. Čestitaću svim učesnicima na njihovom nastupu, bez obzira na postignuti rezultat.

Poštovaću sudijske odluke i apelovati da mladi sportisti čine isto.

Nikada se neću podsmevati i neću dobacivati uvredljive komentare kada mladi sportista pogreši.

Pozitivni komentari deluju motivišuće i ohrabrujuće.

Osudiću svako nasilno ponašanje, bez obzira da li dolazi od publike, trenera sudija ili igrača.

Pokazivaću poštovanje prema protivnicima – bez njih ne bi bilo ni utakmice.

Ohrabriću (podsticati) sportiste da poštuju pravila igre i sudijske odluke.

Biću pozitivan i motivišući navijač. Neću psovati, neću dobacivati, neću vikati i neću vređati igrače, trenere i sudije.

Poštovaću prava, dostojanstvo i ličnost svakog mladog sportiste bez obzira na njegov pol, sposobnosti, rasnu, versku i kulturnu pripadnost.

„KODEKS SPORTSKIH NOVINARA SRBIJE“ **DODATAK „KODEKSU NOVINARA SRBIJE“**

Sportski novinar ima pravo i moralnu obavezu da odbije objavljivanje informacija za koje veruje da su netačne, poluistinite (iskrivljene , zasnovane na pretpostavkama, nepotpune i potstaknute komercijalnim ili bilo kojim drugim interesom koji nije za opštu dobrobit sporta (tzv. „pokriveno reklamiranje“).

Sportski novinar treba da bude nepristrasan u izveštavanju. U situacijama kada je nemoguće doći do informacije ili mišljenja nekog od učesnika u sportskim događajima o kojima se izveštava, novinar mora o tome da obavesti javnost. Takođe, ako neko od učesnika događaja odbije da sarađuje, to mora biti objavljeno.

Sportski novinar mora jasno u izveštaju da označi ukoliko je sportska organizacija ili vlasnik medija ili odgovorni urednik – interesno povezan sa bilo kojim pojedincem ili organizacijom o kojima se izveštava.

Sportski novinar je dužan da izveštava, a naročito u direktnim prenosima sportskih događaja, održi profesionalnu distancu i nepristrasnost, u skladu sa „Kodeksom novinara Srbije“.

Sportski novinar ne prima novac ili lične poklone i usluge, specijalne tretmane, privilegije od državnog organa ili privatnog preduzeća (tzv. Sponzora) ili bilo kog sportskog kolektiva.

Sportski novinar je dužan da dobro prouči i ovlada pravilima sporta i takmičenja sa kog izveštava i prenese ih javnosti, kao i da upozori na sve one koji slovo i duh tih pravila krše.

Sportski novinar ne sme imati udela u postupcima koji su smišljeni da na nefer način otežaju, ograniče ili onemoguće nasup sportiste ili rad sportskog funkcionera, kluba, Sportskog saveza ili nekog drugog pojedinca ili sportskog kolektiva. Ovo uključuje i izbor na rukovodeće pozicije u sportu koji se oslanja na ekonomske faktore, rasu, veroispovest, boju kože, starost, pol, fizički hendikep, državno ili nacionalno poreklo.

Sportski novinar, urednik sportske redakcije, rubrike ili programa ne sme da prihvati da mu niko van medijske kuće određuje uslove svog učešća u programu elektronskih medija ili na stranicama štampe. Sportski novinar i urednici elektronskih medija moraju da se suprotstave učesnicima u živom programu koji se uvredljivo izražavaju, prikrivaju, iskrivljuju ili izmišljaju informacije kako bi stekli ličnu korist. Sportski novinar i urednici elektronskih medija ne treba da emituju materijal koji može uznemiriti decu pre 22 časa. Ovo se posebno odnosi na scene nasilja sa i oko sportskih borilišta, kao i neprimereno izražavanje. Takođe, ne treba pre naglašavati pojedinačne incidente nesportskog ponašanja. Sportski novinar je odgovoran ukoliko ignoriše ili potstiče ili opravdava nesportsko ponašanje. Sportski novinar je dužan da poštuje, u svom radu, osnovna načela „Povelje mladih sportista“. Pristup sportskih novinara dečijem i omladinskom sportu mora da bude u službi psihofizičkog razvoja dece, a ne obrnuto – da deca budu u službi sporta koji se organizuje i vodi po modelu odraslih. Sportski novinar i urednici su dužni da obezbede medijsku pokrivenost takmičarskog i netakmičarskog sporta mladih, kao i podjednak prostor i vreme za sportiste oba pola. Sportski novinari moraju da uvažavaju razliku koja posotji između sporta odraslih, profesionalnog sporta i sportskih programa namenjenih deci i mladima. Sportski novinari u izveštajima o mladim sportistima treba da potenciraju fer plej i njihovo zalaganje, a ne pobedu po svaku cenu. Sportski novinari u izveštajima o mladim sportistima treba da se usmere na njihovu sposobnost, pre nego na nesposobnost i greške. Sportski novinari treba da promovišu ogroman vaspitni potencijal sporta i njegov uticaj na psihofizičko zdravlje ljudi, formiranje pozitivnih crta karaktera i usvajanje pozitivnih društvenih vrednosti i moralnog ponašanja.

KARAKTER JE VAŽAN

Budimo iskreni. Moral nije za slabiće. Nije lako biti dobra osoba.
Nije lako biti iskren kad to može da te košta, igrati fer igru kad ostali varaju i održati neugodna obećanja.
Nije lako držati se svojih ubeđenja
Nije lako kontrolisati snažne impulse, biti odgovoran za svoje stavove i dela, prihvatiti neprijatne zadatke ili sadašnjost žrtvovati zbog budućnosti.
Nije lako bez ljutnje podneti kritiku i iz nje nešto naučiti, prihvatiti savet i priznati grešku.
Nije lako osećati istinsko žaljenje i iskreno se izviniti, saosećajno prihvatiti izvinjenje i stvarno oprostiti.
Nije lako ne osećati se kao žrtva, odupreti se cinizmu i u svakoj situaciji postupiti najbolje.
Nije lako biti stalno ljubazan, prvo misliti na druge, velikodušno prosuđivati, dobronamerno sumnjati.
Nije lako biti zahvalan i bez očekivanja dati nagrade ili zahvalnosti.
Nije lako uspeti, a i dalje se truditi, učiti iz neuspeha, rizikovati ponovni neuspeh, početi iznova, dostojanstveno izgubiti ili se radovati uspehu drugih.
Nije lako izbeći pravdanja i racionalizacije, niti odoleti iskušenjima.
Ne, nije lako biti karakterna osoba. Zato što je to uzvišen čin i vanredno dostignuće.

(Radio komentari Michael Josephsona. Iz: Moral u akciji, Josephsonov institut za moral, 2002.)

Predsednik UO BSS

Milanov Slobodan